

תיאלץ לרכשו בכסף מלא, הרי שהמצוה היא מושלמת יותר, וזכותך גדולה יותר, וגם נחת רוח לנשמת אביך גדולה יותר. כי כל מצוה הנעשית חנם גם ערכה קטן. והא לך לשון רבותינו בספר הזוהר מתוך פרשת השבת הזאת, (תרומה, קכ"ח.): ויקחו לי תרומה, האי מאן דבעי להשתדל במצוה ולאשתדלא ביה בקב"ה איצטריך דלא ישתדל ביה בריקניא ובמגנא אלא איצטריך ליה לבר נש לאשתדלא ביה כדקא יאות כפום חיליה והא אוקימנא מלה דא בכמה אתרי וכו' אבל אישתדלותא דקב"ה דקיימא בעובדא אסור לנטלה ליה למגנא ובריקניא בגין דלא זכי בהיא עובדא כלל לאמשכא עליה רוחא דקודשא אלא באגר שלים ע"כ.

ולכן, עצתי כנ"ל לא להכנס אתם אפילו לויכוח כלל אם יסרבו, אלא תותר מיד וגדול השלום.

מו

תפקידיה ומעמדה של משטרה בהלכה

על משטרה בתקופתנו מוטלים ארבעה תפקידים מרכזיים, וכך הם מוגדרים במונחים מודרניים בני זמננו:

(א) מניעת התפתחות נטיות אנטי-חברתיות ופליליות. תפקיד זה צריכה למלא המשטרה בשיתוף פעולה הדוק עם מוסדות חינוך וסעד. גם למשטרת ישראל יש "מפלגי נוער" שעיקר עיסוקם במניעת התפתחויות שליליות.

(ב) ריסון פעילות פלילית. זה שטח פעולתה המובהק של כל משטרה. לשם כך היא פועלת ע"י נוכחות מעשית בשטח, או ע"י הבטחת אפשרות של נוכחות בכל עת אשר תדרש. בתחום זה פועלת בעיקר זרוע-הסיור, המרסנת פעילות פלילית.

ג) מעצר עבריינים והכנת כתבי-אישום לשם העמדתם לדין, ולשם כך קיימת מחלקת חקירות מיוחדת.
 ד) הכוונת הצבור והפרט בפעולותיהם החוקיות, המתבטאת בהשלטת סדר בחברה, והקפדה על צבור האזרחים לשמירת הסדר והחוק.

מטרת שיחתנו תהיה להוכיח שכל התפקידים הנ"ל של המשטרה מבוארים בהלכה. ואף גם זאת, בהלכה שמור מקום כבוד רם ונשא למעמד המשטרה וכפי שנבאר להלן. אך בראשונה נפנה אל מקור המצוה בתורה, ולתפקידיה של המשטרה כפי שמבואר בהלכה. מצות מינוי שוטרים מבואר בתורה, במקרא: שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך (דברים, ט"ז, י"ח). ודרשו רבותינו: מנין שמעמידים שופטים לישראל, תלמוד לומר שופטים תתן. שוטרים לישראל מנין, תלמוד לומר שוטרים תתן (סנהדרין ט"ז).

אכיפת פסקי דין

מפשוטם של דברים ניתן ללמוד, שהשופטים והשוטרים יחד הם הממונים בהיכל-המשפט, וכדברי המדרש (תנחומא, פרשת שופטים): שופטים ושוטרים תתן לך, רבי אלעזר אומר אם אין שוטר אין שופט. כיצד, כיון שנתחייב אדם בבית-דין לחבירו, אם אין שוטר שיוציא ממנו, כיון שפורש מן הדיין אין ספיקה ביד הדיין לעשות לו כלום, אלא אם כן מוסרו ביד השוטר, והשוטר מוציא ממנו עכ"ל. מכאן שהשוטר הוא המוציא לפועל את פסקי בתי-הדין, וכך מבואר במקומות רבים במקורות ההלכה.

שמירת החוק והסדר

תפקיד נוסף למשטרה כשומרת חוק, ומונעת התפתחות פלילית, מבואר במקרא המחייב איפת צדק ומניעת אונאה: אבן שלמה וצדק יהיה לך איפה שלמה וצדק יהיה לך (דברים כ"ה, ט"ו). ודרשו רבותינו: יהיה לך, מלמד שמעמידים אגרדמין למדות ולשערים וכו' ומפרשת שם הגמרא מפני הרמאים. ופירש הרשב"ם, אגרדמין ממונה להלקות ולענוש מעוותי המדות. (כנראה שמקור המלה אגרדמין, בשמה הלועזי של המשטרה, ג'נדרמיה). ושוב נזכר תפקיד זה בדברי רבותינו במסכת יומא (ט'), פרהדרין הללו חובטין אותם כל י"ב חודש ואומרים להם מכרו בזול מכרו בזול. מלת פרהדרין היא מקיפה יותר ופירושה פקידי המלך. מכאן, שתפקיד שמירת המדות והמשקלות אינה תפקיד משטרתי פשוט, אלא תפקיד שררה פקידותי שהוטל על המשטרה, וכולל גם פיקוח על המחירים.

מדברי הרשב"ם הנ"ל למדנו שהיה לשוטרים גם סמכות להלקות ולענוש את מעוותי המדות, ומכאן שנמסרה בידם סמכות כמעט שיפוטית. וכדברי הרשב"ם פסק הרמב"ם להלכה, (בהלכות גניבה סוף פרק ח'): חייבים בית-דין להעמיד שוטרים בכל מדינה ומדינה ובכל פלך ופלך שיהיו מחזרין על החנויות ומצדקים את המאזנים ואת המדות, ופוסקים השערים. וכל מי שנמצא עמו משקל חסר או מדה חסרה או מאזנים מקולקלים יש להם רשות להכותו כפי כוחו ילקנסו כפי ראות בית-דין לחזק הדבר. וכל מי שמפקיע את השער ומוכר ביוקר מכין אותו וכופין אותו ומוכר כשער השוק.

שמירת המוסר

במסגרת כוללת ורחבה של התפקיד המרכזי של המשטרה, שמירה על סדרי חברה תקינים ומניעת עבריינות – ניתן לכלול גם תפקיד

שמירה על מוסר וצניעות בחברה. וכך פסק הרמב"ם בהלכות יום-טוב (פרק ו') כאשר ביאר דין שמחת יום טוב, לאכול ולשתות ולשמוח וכו', הוסיף שם בהלכה י"א וזו לשונו: חייבים בית דין להעמיד שוטרים שיהיו מסבבים בגנות ובפרדסים ועל הנהרות כדי שלא יתקבצו לאכול ולשתות שם אנשים ונשים ויבואו לידי עבירה. וכן יזהירו בדבר זה לכל העם כדי שלא יתערבו אנשים ונשים בבתיהם לשמחה ולא ימשכו ביין שמא יבואו לעבירה. תורת האלקים שהיא ביסודה דרך של מוסר וטוהר החיים, מצאה לנכון להטיל על המשטרה, במסגרת תפקידה לשמירה על סדרי חברה תקינים, גם שמירת הצניעות בחיי החברה.

מעצר חשודים

התפקיד האחראי והחשוב ביותר המוטל על המשטרה, מבחינה משפטית, הוא מעצר חשודים לשם העמדתם לדין. בתפקיד זה מתבטא כל חשיבות סמכותה ומעמדה של המשטרה בהלכה. אך נקדים כי,

"המעצר מתיחס לאדם שבעיני החוק הוא עדיין זכאי, היות וטרם עמד לדין וטרם הוכחה אשמתו. ולכן, הרי הוא פגיעה בחירותו של אדם שהוא בחזקת חף מפשע. אלא שכדי להבטיח חקירתו של החשוד והבאתו בפני בית-הדין, יש הכרח לאפשר מעצרו. אבל קיימות הגבלות בחוק הן לגבי עצם המעצר והן לגבי הזמן שאפשר לעצור אדם ללא משפט, ומעל לכל החובה לשחרר החשוד עד למשפט. הכל נובע מזכות יסודית של חירות האדם, והאיסור לכליאתו ושלילת חירותו".

כל הנ"ל מבואר בתורתנו הקדושה ובמקורותיה ההלכתיים. נאמר בתורה: וכי יריבון אנשים והכה איש את רעהו באבן או באגרופ ולא ימות ונפל למשכב. אם יקום והתהלך בחוץ על

משענתו ונקה המכה רק שבתו יתן ורפא ירפא (שמות כ"א, י"ח – י"ט). ושנו רבותינו: את זו דרש ר' נחמיה, אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו ונקה המכה, וכי תעלה על דעתך שזה מהלך בשוק (היינו המוכה), וזה (המכה) נהרג וכו' (סנהדרין ע"ח:). כלומר ולמה צריך פסוק "ונקה המכה" מעונש מיתה. ולמד ר' נחמיה מה שלמד שם לפי סברתו. וחכמים החולקים עליו דרשו מיתור המלים "ונקה המכה", מלמד שחובשים אותו. ופירש רש"י, אם אמדוהו למיתה, כלומר את הפצוע המוכה) חובשים את המכה שלא יברח עד שנראה אם ימות (המוכה) אם לאו. ולכך נאמר "ונקה המכה" שמשמעותו לכשיקום (המוכה ממטת חוליו) ונקה המכה, ומכאן שעד עכשיו היה חבוש. ור' נחמיה למד חבישה (מעצר המכה) מדין מקושש עצים בשבת, שנאמר בענינו: ויניחו אותו במשמר (במדבר ט"ו, ל"ד). אלא ששם היה ברור שחייב מיתה, אלא שלא ידעו איזו מיתה מתוך ארבע מיתות בית-דין הוא חייב, ולכן מבואר עוד בסוגיא ללמוד חבישה (מעצר) מדין מגדף, היינו מקלל שנקב בשם ה', ששם נאמר: ויניחוהו במשמר לפרש להם על פי ה' (ויקרא כ"ד, י"ג). ומכאן שאף כאשר לא ברור עדיין אם בכלל יש עליו עונש מיתה, גם זה נעצר עד לבירור משפטו. והדברים בנושא זה בסוגיא רבים, ודי בזה לענינו.

הרי מבואר שיש לעצור אדם שחטא חטא שעלול הוא להתחייב עליו עונש מיתה, אף אם אין הדבר ברור (כדין מגדף), וכל שכן אם בודאי יתחייב מיתה במדה והפצוע ימות, כדין מכה נפש.

כיצד למנוע מעצר חפים מפשע

אלא שבמקרה הנ"ל יש בודאי חיוב מיתה, שכן ברור לבית-הדין שזה הוא המכה, ולכן נעצר, והספק הוא אם המוכה ימות ויתחייב

זה מיתה או לאו. אך כיצד יש לנהוג במקרה שאין עדיין ודאות אם אדם זה חטא, האם ניתן לעצרו, וכיצד.

שנינו: המגדף אינו חייב עד שיפרש את השם וכו' בכל יום דנים את העדים בבינוי יכה יוסי את יוסי, נגמר הדין לא היו הורגין בבינוי וכו' אמור מה שמעת בפירוש וכו'. (סנהדרין פרק ז') והגמרא בירושלמי (הלכה ה') אמר רבי שמואל ב"ר יצחק, זאת אומרת שדנים מספק, כלומר, שכל עצם הבאת החשוד לפני בית-הדין הוא עדיין בספק, שמא בסוף הדיון כאשר ישמעו הדיינים את דברי המקלל כפי שיצאו מפיו ממש, יחליטו שאין זה מקלל שחייב מיתה. ומיד הגמרא שואלת, היך עבדא, פלוני הרג את הנפש יהא נידון עד שיבואו עדיו. כלומר, היתכן שאם תצא סתם שמועה שפלוני הרג את הנפש יביאוהו לדין. א"ר יוסי ותפסין בר נשא בשוקא ומבזין ליה (האם תופסין אדם בשוק ומבזים אותו ע"י תפיסתו ומעצרו). אלא פלוני הרג את הנפש והרי עדיו שהרג את הנפש יהא תפוס עד שיבואו עדיו עד כאן הסוגיא וביאורה. ומכאן ברור, שכדי לעצור אדם ולהביאו לבית-הדין, יש צורך שיהיו עדים המוכנים להעיד שהרג את הנפש, ורק אח"כ "יהא תפוס עד שיבואו עדיו".

מבואר איפוא, שאין לעצור אדם עד שיהיו עדים המוכנים להעיד עדות ברורה, ומאותה שעה מותר לעצור את החשוד, עד לבירור דינו הכולל כמובן חקירה יסודית של העדים, וכל הליכי הדין עד לפסק הדין.

מעצר חשודים על עבירות קלות יחסית

כל הנ"ל מדובר בעבירות חמורות הגוררות אחריהן עונש מות, ונתברר שאין לעצור אדם על סמך שמועה בלבד ללא מציאותם של עדים המוכנים להעיד בבירור. אך מתעוררת שאלה לגבי עבירות

קלות יחסית שיש צורך לעצור אדם על מנת לחקרו היטב כדי שאפשר יהיה להאשימו. כיצד ניתן למנוע מעצר חשודים כאלה במדה והם חפים מפשע.

(המציאות הוכיחה שנעצרו חשודים והוכתם שמם הטוב ע"י המעצר, ואח"כ הוכח שהיו חפים מכל פשע, אך הנזק לשמם הטוב היה גדול ביותר, ולפעמים ללא אפשרות לתקנו).

סמכות המעצר למי היא נתונה

זו לשון הרמב"ם בהלכות סנהדרין פרק א' הלכה א': מצות-עשה של תורה למנות שופטים ושוטרים בכל מדינה ומדינה ובכל פלך ופלך, שנאמר שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך. שופטים אלו הדיינים הקבועים בבית-דין ובעלי דינים באים לפניהם. שוטרים אלו בעלי מקל ורצועה והם עומדים לפני הדיינים המסבבים בשווקים וברחובות ועל החנויות לתקן השערים והמדות ולתקן כל מעוות. וכל מעשיהם על פי הדיינים, וכל שיראו עוות דבר מביאים אותו לבית-דין ודנין אותו כפי רשעו. עכ"ל הרמב"ם. ודבריו טעונים ביאור. שבתחלה כתב שופטים אלו הדיינים הקבועים בבית-הדין ובעלי דינים באים לפניהם. ולכאורה מלת "הקבועים" מיותרת, שכן פשוט הוא שהדיינים קבועים במושב בית-הדין. וגם המשך לשונו טעון ביאור, שכתב: שוטרים אלו בעלי מקל ורצועה, והם עומדים לפני הדיינים המסבבים בשווקים וברחובות וכו'. ולכאורה הכונה במלה "המסבבים", מוסב על השוטרים, שהם היו מסבבים בשווקים וברחובות, אם כן צריך היה לכתוב "ומסבבים", כיון שבא לפרש את תפקידם ועבודתם, וכיון שכתב תחלה "והם עומדים לפני הדיינים", צריך היה לסיים "ומסבבים בשווקים", שהוא ביאור תפקידם השני.

וארשה לעצמי לומר דרך השערה בלבד, שהיו כנראה שני סוגי דיינים. (א) דיינים הקבועים במושב בית-הדין, והם הדיינים בעלי הסמכות הגדולה לפסוק ולהעניש, לחייב ולזכות. (ב) הם דיינים המסבבים בשווקים וברחובות לתקן וכו', וזה מדויק יפה בדברי הרמב"ם: ושוטרים אלו בעלי מקל ורצועה והם עומדים לפני "הדיינים המסבבים" בשווקים וברחובות לתקן וכו'. ותפקידם היה להשגיח על סדרי החברה ולמנוע עבירה על החוק בעזרת שוטרים בעלי מקל ורצועה שסייעו בידם. היינו לאותם דיינים-מסבבים, היתה סמכות לעצור עבריינים ולהביאם לפני בית-הדין הקבוע במושב, וזה שסיים הרמב"ם "וכל שיראו עוות דבר מביאים אותו לבית-דין ודנים אותו כפי רשעו". ומסתבר שדיינים-מסבבים אלה, היו בדרגה נמוכה מאותו בית-דין הקבוע במושב.

מכאן למדנו שזכות המעצר לא ניתנה לשוטרים, אלא לדיינים שסובבו אתם בשווקים וברחובות, ורק על פיהם נעצרו עבריינים. והטעם בכל זה, מפני שמעצר אדם לשם הבאתו לדין, אינו ראוי שיימסר אלא למי שבקי בדינים ויודע היטב עבירה מה היא, וכן בקי בדיני הראיות ויודע אם יש מספיק ראיות להעמיד אדם לדין. וכיון שהמעצר הוא תחלת דין, נמסר הדבר ל"דיינים המסבבים". בכך הובטח במדה האפשרית מניעת מעצר חפים מפשע.

השוטרים הם הדיינים

הן אמת שלא מצאנו בשום מקום בהלכה שהיו דיינים-מסבבים בשווקים וברחובות בליווי שוטרים, וכל האמור לעיל הוא השערה בלבד, מדקדוק לשון הרמב"ם, וכבר יתכן שיש טעות דפוס בדבריו. ועכ"פ קשה להסיק מסקנות מרחיקות לכת כאלה מדקדוק לשון בלבד.

לכן נראה לי יותר לומר בכוונת הרמב"ם, שאותם שוטרים שנמסר בידם תפקיד של שמירת הסדר, עד לסמכות מעצר חשודים, הם נקראו גם כן דיינים. ואף שלא היה תפקידם שיפוט ממש, עצם המעצר היא כאמור, התחלת שיפוט, ולכן בשם דיינים ייקראו. ואף שגם זו השערה היא, יש לנו עליה שבע הוכחות ברורות, הן מפסוקי התורה, והן מדברי רבותינו בהלכה.

בזה הגענו אל נקודת השיא של הרצאתנו. כל כונתנו היתה להגיע אל המסקנא הזאת, שמעמד השוטר בהלכה, גובל עם מעמד השופט, ולכן סמכה תורה: שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך. ועתה נפנה של שבעת ההוכחות לאימות השערתנו:

(א) המקום הראשון בו אנו פוגשים שוטרים בתורה, הוא בספור שעבוד ישראל במצרים: ויצאו נוגשי העם ושוטריו ויאמרו אל העם לאמר, כה אמר פרעה אינני נותן לכם תבן (שמות ה' י'). ולהלן נאמר: ויוכו שוטרי בני ישראל אשר שמו עליהם נוגשי פרעה וכו' (שם י"ד). ובכן המצרים הם אשר מינו את השוטרים הישראליים שהשגיתו על עבודת העם.

וכאשר התאונן משה במדבר: לא אוכל עוד אנכי לבדי לשאת את משא כל העם הזה כי כבד ממני (במדבר י"א, י"ד), נאמר לו מפי ה': אספה לי שבעים איש מזקני ישראל אשר ידעת כי הם זקני העם ושוטריו וגו' ואצלתי מן הרוח אשר עליך ושמתי עליהם ונשאו אתך במשא העם ולא תשא אתה לבדך. ודרשו רבותינו (שם בספרי): אותם שאתה מכיר שנתמנו עליהם שוטרים במצרים בעבודת פרך והיו מרחמים עליהם ומוכים על ידם, עתה יתמנו בגדולתם כדרך שנצטערו בצערם ע"כ.

אותם שבעים איש היו למעשה הסנהדרין הראשונה שנתמנתה בישראל (עיין סנהדרין י"ז). וסמכותה היא בין היתר, בית־הדין הגדול לישראל, שממנו יוצאת תורה והוראה לכל ישראל. מעתה, כיצר יתכן שאותם שוטרים אשר מינו נוגשי פרעה על ישראל, יזכו

לכהן בסנהדרין גדולה לכל ישראל, שכאמור מעמדה כבית-דין הגדול, רק משום שהיו מרחמים על ישראל במצרים. מכאן ניתן ללמוד שבעולם העתיק מינו כשוטרים את האישים הגדולים והשלמים ביותר שבחברה, וכך עשו גם נוגשי פרעה, ולכן אפשר היה למנותן כסנהדרין. (להלן נראה שכך נהגו בישראל למנות את גדולי החכמים כשוטרים).

(ב) נאמר במקרא בעצת יתרו למשה להקמת בתי-דין בישראל: ושמם עליהם שרי אלפים שרי מאות שרי חמשים ושרי עשרות, ושפטו את העם בכל עת (שמות י"ח, כ"א). וחישבו רבותינו (במסכת סנהדרין י"ח.) את מספרם, "נמצאו דייני ישראל שבעת רבוא ושמונת אלפים ושש מאות". והוא דבר תמוה ביותר שכה רבים היו דייני ישראל, שבעים ושמונה אלף ושש מאות. ובאמת שכך הוא לפי פירוש רש"י, שכל אלה היו דיינים בלבד, שכך פירש בספר דברים (א', ט"ו): ואקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים וידועים ואתן אותם ראשים עליכם שרי אלפים שרי מאות שרי חמשים ושרי עשרות ושוטרים לשבטיכם, כלומר, מחוץ לכל הדיינים מניתי שוטרים. אלא שהגר"א ב"אדרת אליהו" על התורה פירש, ששלשת הראשונים היו ראשים, ואילו שרי עשרות, היו שוטרים ודיינים וכו' אעפ"י שהגמרא חושבת אותם לדייני ישראל עכ"ל, ורבים הם המפרשים כהגר"א, והדברים בנושא זה ארוכים מאד. אך לנושאנו די לציין כי תורה בעצמה אומרת: ואקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים וידועים ואתן אותם וגו' ושוטרים לשבטיכם, כלומר את הטובים והמובחרים מניתי עליכם לשרי אלפים וכו' ולשוטרים. ולפי פירוש הגר"א, אותם שרי עשרות, כללו דיינים ושוטרים, והגמרא קוראת להם "דייני ישראל".

(ג) מצאנו במדרש תנחומא, שציטטנו בראשית דברינו בלשון הזה: "שופטים ושוטרים, שופטים אלו הדיינים. שוטרים אלו הפרנסים שמנהיגים את העדה". ולפי זה היו השוטרים בעלי-סמכויות של

פרנסים בניהול חיי העדה. והמעין בלשון הרמב"ם בפרק כ"ה מהלכות סנהדרין, יוכח כי בהלכה שמשו תואר דיין ופרנס בכפיפה אחת ואכמ"ל.

ונראה לי כי אותם שוטרים שהיו "שרי עשרות" ומונו למעשה על מספר קטן של עשרה בלבד, היו מנהלים את עניניהם הכלליים, משגיחים על צרכיהם, ופותרים את בעיותיהם וכדומה, ממש כפרנס בקהלתו, ולכן נקראו בלשון המדרש פרנסים. הדבר מזכיר לנו במדה רבה את שוטרי המקוף הממלאים למעשה תפקיד דומה. (ד) והנה הוכחה נוספת למעמד השוטר הגובל עם שיפוט ממש, מדברי רבותינו בגמרא (יבמות פ"ו), אמר רב חסדא בתחלה לא היו מעמידים שוטרים אלא מן הלויים, שנאמר ושוטרים הלויים לפניו (דברי הימים ב' י"ט), עכשיו אין מעמידים שוטרים אלא מישראל עכ"ל. שלילת זכות זאת מן הלויים הוסברה שם בגמרא כקנס על שלא עלו ארצה בימי עזרא, אבל זה שבתחלה לא היו מעמידים שוטרים אלא מן הלויים צריך ביאור, מה קשר ללויים ולשוטרים. אבל לדברינו ניחא, שכן סמכות השוטר גובל כאמור עם שיפוט ממש, מכח הסמכות לעצור. וכשם "שמצוה להיות בסנהדרין כהנים ולויים, כמבואר בדברי הרמב"ם (בפרק שני מהלכות סנהדרין הלכה ב', ומבואר בתורה, כי יפלא ממך דבר למשפט וגו' ובאת אל הכהנים הלויים ואל השופט אשר יהיה בימים ההם, דברים י"ז, וכך למדו רבותינו שם בספרי), כך היתה מצוה למנות שוטרים, שאף להם מעמד של דיינים, משבט לוי.

(ה) וראיה חותכת להנחתנו, ממשנה במסכת קידושין (ע"ו), "וכל שהוחזקו אבותיו משוטרי הרבים וכו' משיאין לכהונה ואין צריך לבדוק אחריהם", כלומר ששוטרי ישראל היו בחזקת מיוחסין להשיא בנותיהם לכהנים ללא צורך בבדיקה. ופירש רש"י שוטרי הרבים, דיינים בעלמא שאינם ממנין עשרים ושלשה של סנהדרי קטנה. הרי מבואר בפירוש שהם שוטרים והם דיינים. ופירוש רש"י

מוכרח הוא מדברי הגמרא שם, שהקשתה על המשנה העוסקת בשוטרי הרבים, ורמינהו הכל כשרים לדון וכו' (כלומר ואין כאן חזקת יוחסין), ותירצה מה שתירצה ואינו ענין לנושאינו. אך מכאן ראייה ברורה ששוטרי הרבים הם דיינים.

(ו) ועוד ראייה, מגמרא ירושלמי (בבא בתרא פרק ה' הלכה ה'), ששם מסופר בלשון זו: רב, מנייה ריש גלותא אנגרמוס וכו', כלומר ריש גלותא מינה את רב למפקח על המדות והשערים. ואילו היה תפקיד אנגרמוס, שוטר פשוט, לא היה ריש-גלותא ממנה את רב, שהיה גדול בדורו, לתפקיד זה.

(ז) וראייה גדולה נוספת לדברינו, מלשון הירושלמי במסכת ברכות (פרק ששי הלכה א'): רבי חגי ורבי ירמיה סלקין לבי חנוותא (נכנסו לחנות). קפץ ר' חגי ובירך עליהם. אמר לו ר' ירמיה יאות עבדת (יפה עשית), שכל המצוות טעונות ברכה ע"כ. ופירש הרב בעל "ספר חרדים" וזו לשונו: "לשון הרמב"ם חייבים בית דין להעמיד שוטרים בכל מדינה ומדינה וכו' וכו'. ור' חגי ור' ירמיה היו מקיימים מצוה זאת. ואפשר שהם היו הממונים המחזירין על החנויות על פי בית-הדין. או שהם היו בית-הדין, והיו הולכים לחנויות שיגידו להם הממונים הקבועים אם מי (שהוא) עוות ויקנסוהו, והממונים השוטרים יגבו הקנס וכו'. ובירך, "אשר קדשנו במצוותיו וצונו לקדש המדות והמאזנים ולתקן השערים".

וזו ראייה גדולה ומכרעת לסברתנו דלעיל, שהשוטרים שהיו מוסמכים להטיל קנס או לעצור אדם ולהביאו בפני בית-הדין, היו הם עצמם בדרג מסויים של שיפוט, אף כי נמוך מדרג הדיינים הקבועים בבית-הדין, וכלשון רש"י שהעתקנו לעיל ממסכת קידושין, "דיינים בעלמא".

כך הובטח בהלכה, שלא ייפגע שום אדם ממעצר בלתי צודק, בין בעבירות חמורות, בין בעבירות קלות כהפקעת שערים ומדות

וכדומה, כי המוסמכים לעצור אדם היו אף הם בדרג דיינים.
יזכנו ה' לשיבת שופטינו כבראשונה ויועצנו כבתחלה.